

Висновки. Архітектура Сингапуру вкрай оригінальна, яка у поєднанні з південним природним оточенням, являє собою туристичний рай. А, крім того, і рай для видатних архітекторів, які можуть тут втілювати свої ідеї і фантазії. І все це – шлях для подальшого зростання і благоустрою міста-держави із важливішим морським портом у Східно-Південній Азії.

Література:

1. <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
2. <https://mothership.sg/2020/02/pearl-bank-apartments-tribute/>
3. <https://www.peoplesparkcomplex.sg/>
4. https://en.m.wikipedia.org/wiki/Golden_Mile_Complex
5. <https://ru.m.wikipedia.org/wiki/>
6. <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/>
7. https://wiki5.ru/wiki/Expo_MRT_station
8. <https://www.orangesmile.com/extreme/ru/unusual-bridges/helix-bridge.htm>
9. https://hmong.ru/wiki/School_of_the_Arts,_Singapore
10. https://ru.m.wikipedia.org/wiki/Marina_Bay_Sands

УДК 72.01

ПРИНЦИПИ АРХІТЕКТУРНОЇ КОМПОЗИЦІЇ

Гончарова М.В., студ. гр. ДАС-506

Науковий керівник – Василенко О.Б., док. арх., проф., зав. каф.

(кафедра Дизайну архітектурного середовища,

Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. В сучасній архітектурі, як і в архітектурі взагалі неможливо обійтись без теоретичної частини, а тоніше композиційної теорії. У статті викладено принципи системного підходу та загальна методика комплексного багатовимірного аналізу питань, пов'язаних із побудовою архітектурної композиції. Розглянуто кожний принцип окремо, визначено основні засоби формування кожного принципу та утворення структури, цілісності архітектурної композиції. Усі ці принципи актуальні тоді, зараз та у майбутньому, без них неможливо будувати архітектуру та продивлятихся посилення творців архітектури з минулого.

Архітектурна композиція являє собою цілісну художньо-виразну систему форм та об'ємів, що відповідає конструктивно-технічним, функціональним та естетичним вимогам. Архітектурна композиція у своїй сутності має чотири основні принципи, які складають основу та упорядковують структуру композиції [1].

Структурність. Перший принцип архітектурної композиції. Поняття «структурності» являє собою здатність розчленування архітектурного об'єкта на функціональні елементи з налагодженим зв'язком між ними. Характерною якістю багатьох сучасних творів архітектури стає структурність їх побудови. Так у містобудівному плануванні міст транспортна система складає решітку з візуальним проявленням блоків мікрорайонів масивів житлової забудови та опірних елементів громадських центрів, що утворюють вузлові пункти планування міста. При плануванні відповідно до цього «структурність» архітектурної форми буде належати до архітектури в цілому, чи це буде окремо взята споруда або великий містобудівний ансамбль.

Досягається принцип структурності за допомогою таких засобів архітектурної композиції: головне та підпорядковане, контраст, масштаб.

Головне та підпорядковане впливає на психологічний аспект сприйняття архітектурної системи. Одноманітність аморфного нерозчленованого архітектурного середовища створює стан застою, коли навколишня картинка не змінюється. Структурно поділене на чіткі частини ціле, щоб найзрозуміліше виділялись супідрядні окремі елементи, сприяє яснішому та яскравішому засвоєнню архітектурної композиції [1].

Також структурність може проявлятися, коли засіб композиції головного та підпорядкованого проявляється через контрастні відносини. У комбінації великих архітектурних комплексів чи не найбільше значення має засіб контрастного зіставлення архітектурних форм, бо багаточленні архітектурні ритми нечітко сприймаються, посилюючи монотонність повторення однакових обсягів.

Контраст – засіб виявлення кульмінаційних та рядових елементів композиції, їх субординації у системі міста, житлового комплексу, ансамблю, будівлі; акцентування найважливіших ланок. Видів контрасту величезна кількість: маса і простір, великий - дрібний, вертикальний - горизонтальний, легкий - важкий, гладкий - фактурний, темне і світле, т.д. [5]. Серед засобів контрастного протиставлення основних та другорядних елементів структури виділяють укрупнення масштабу головної форми стосовно рядових членів ансамблю. Укрупнення масштабу елементів композиції засіб, що посилює ясність системи великого містобудівного ансамблю або окремої важливішої частини в окремій будівлі. Так, структуризація форми набуває значення основи архітектурної композиції.

Пропорційність. Узгодження елементів у поліфонічній структурі сучасного міста, співвідношення архітектурних просторів, форм, світлоколірних композицій та, головне, масштабне порівняння архітектурної форми з оточенням та людиною і є пропорційністю. У сучасній архітектурі поняття «пропорційність» композиції передбачає не лише пропорційність, масштабність архітектурної форми, але й порівняння архітектури з людиною, міру розмаїття та однаковості архітектурного середовища.

Засоби архітектурної композиції, під впливом яких формується цей, один із найважливіших, принцип композиції у сучасній архітектурі: пропорційність, масштабність.

Пропорційність величезних масивів нової житлової забудови, широкі та довгі проспекти змінили масштабне вираження міста [4]. Простір міжбудинкового середовища дає можливість створити середовище, пропорційне людині, але паралельно виникає необхідність масштабного взаємозв'язку просторів житлового двору та магістралі з тим, щоб, сприймаючись контрастно першому, величина великого простору та його елементів не виявилася б невідповідною людині.

Ще одним аспектом виступає зміна умов сприйняття архітектури. Сучасний швидкісний транспорт створив нову ситуацію у спілкуванні людини з навколишнім архітектурним середовищем. Наявність у великому місті комунікацій двох видів – швидкісних магістралей та вулиць, розрахованих головним чином на пішохідний рух, робить необхідним порівняння з людиною цих по-різному скомпонованих містобудівних просторів за збереження єдності архітектурного середовища в цілому [4]. Вирішення більшої частини проблем пропорційності допомагає модуль та модульна система. Так, знаючи пропорції людини створено модулі, комфортні для неї. Також для пропорційної побудови елементів та будівель різного масштабу використовують модуль, як одиницю або коефіцієнт.

Виходячи з проблем пропорційності впливає поняття масштабності. Пропорційне ділення елементів, щоб розміри сприймалися узгоджено комфортного масштабу для людини. Засіб масштабності дає змогу змінювати психологічне сприйняття людиною будівлі чи композиції в цілому. Чим більш розчленована будівля на окремі елементи, тим більшою та вищою вона буде здаватися, та навпаки, при монолітному об'ємі об'єкт здається більш важким, проте нижчим та масивнішим. Особливо грають роль вертикальні членування [1].

Масштабність також можна проявляти без порівняння об'єктів, а лише на людському сприйнятті. За допомогою зорового зменшення знайомих елементів, масштаб структури в

цілому здається більш великим. Існує і зворотній процес. При нескінченному укрупненні членувань, настає момент невизначеного масштаба, особливо при відсутності маркерів масштабу, таких як сходи. Так, принцип пропорційності, виходячи з функціональних та естетичних потреб, змінює або посилює сприйняття людиною композиційного елементу або в цілому композиції [4].

Гнучкість. Гнучкість архітектурної форми є одним з нових принципів архітектури, поняття «гнучкості» ще не установлене, також буде змінюватись і надалі. Проте виходячи з проявлень цього принципу зрозуміло, що гнучкість – це здатність архітектурного об'єкта до деформації, модифікації, можливість проявляти динамізм та виходити за рамки звичного. Проявляється принцип гнучкості за допомогою засобів архітектурної композиції: динамізму, асиметрії.

Динамізм архітектурної форми має напрямки: вертикальний, горизонтальний або діагональний. Вертикальний динамізм не є сучасним засобом композиції, його застосовували ще у часи готики. Вертикальні збільшені у висоту прорізи віконних та дверних проїмів, стрільчаті арки, аркбутани, все показує прагнення форми вгору. Горизонтально-діагональна динаміка форми досягається зсувом об'ємів відповідно їх візуального центру. Такі прийоми досить нові, лише остані століття конструктивні властивості будівель можуть таке дозволяти.

Принцип гнучкості в його реальному змісті перспективний, зумовлений усім ходом розвитку сучасної архітектури. Гнучкість структур проектів міст дає можливість їх необмеженого зростання та відкриває напрямлення думок про можливість трансформації самих містобудівних елементів [6]. Проте поняття гнучкості не завжди прямо відповідає мобільності, трансформації та рухомій видозміні. Можливо не мати механізму трансформації, проте динамізм принципу гнучкості працює без руху об'єктів у просторі, проте з видозміною форми. Гнучкість архітектурної композиції динамізмом дозволяє позбутись звичної статички забудови, створює у сприйнятті людини нове, незрозуміле, притягуюче, а отже те, що запам'ятовується. У випадку композиції містобудівних ансамблів та структур, динамізм окремих елементів призводить до невиразного прочитання загальної цілосності об'єкту. Динамізм перестає продилятися, проте виразність та різноманіття структури забезпечується асиметрією [2]. Відсутність симетрії дає гнучкість не лише в емоціональному та естетичному сприйнятті композиції, але й свободу у функціональному рішенні об'єктів [2]. У відмінності від динамізму форми, асиметрична архітектура може мати статичний характер.

Цілісність. Цілісність – основний принцип архітектурної композиції, що визначає художню узгодженість архітектурного твору. Форми проявлення єдності композиції у сучасній архітектурі різноманітні: зорова рівновага композиційної системи споруд, перетікання архітектурних просторів в цілу зв'язку, просторовий та часовий зв'язок між елементами архітектурної композиції, ієрархічне розгортання архітектурного ансамблю [3]. Засоби створення цілісної архітектурної форми полягають у виявленні головного та другорядного, субординації, субпідрядності елементів, симетрична структура з виявленням домінування. Цілісність композиції сприяє контрастне протиставлення її елементів. Утворюючи невеликий конфлікт форм, узагальнюється та підкреслюється структура архітектурної композиції. Також цілісність створюється динамізмом форм. Так, відхилення планування композиції від суворих геометричних форм сприяє посиленню візуальної гармонійної цілісності. Динаміка форми може бути представлена ритмічними, масштабними, колірними, пластичними переходами від однієї частини композиції до іншої. Важливою відмінністю також є незавершеність окремого елемента, що підкреслює його залежність від інших елементів та від цілого. Цілісність композиції недосяжна та неможлива без урахування візуальних зв'язків архітектурних форм, що входять до єдиної системи. Ці зв'язки можуть бути і безпосередніми, і побудованими на здібності людини сприймати ціле на основі мінливих зорових вражень про роз'єднані елементи середовища. Запрограмована ієрархічність послідовності сприйняття елементів архітектурної системи – прийом створення цілісного гармонійного ансамблю [3].

Висновки. Архітектура – невід’ємна частина людського буття, а композиція – невід’ємна частина архітектури. Щоб зрозуміти поняття композиції потрібно розділити її на чотири основні принципи: структурність, пропорційність, гнучкість та цілісність. Розібравшись у цих поняттях та дізнавшись за допомогою яких засобів архітектурної композиції вони досягаються, лише так можливо «прочитати» композицію, та більше того стати творцем.

Література:

1. Панова Л.П. Системність архітектурного середовища: монографія. Харків, ХНАГХ, 2010. 236 с.
2. Jan Gehl. Cities for people. Island Press, Washington. 2010. 276 с.
3. Чепелюк Ю.В. Архітектурна композиція «цілого»-«єдиного». К.: НДІТІАГ, 2000. 30 с.
4. Матеріали XI Всеукр. наук. конф. «Сучасна архітектурна освіта. Синтез мистецтв і гармонізація архітектурного простору». К.: КНУБА, 2019. 215 с.
5. Гранстрем М.А., Золотарева М.В. Основні поняття архітектури: навчальний посібник. СпбГАСУ, 2018. 80 с.
6. Крижановська Н.Я., Смірнова О.В. Генезис формування іноваційних будівель та споруд у міському середовищі: монографія. Харків, ХНУМГ, 2016. 256 с.

УДК 72.011

ІСТОРІЯ ЗВОРОТНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ ТА ЇЇ РОЛЬ У СВІТІ МИСТЕЦТВА

Гуменна О.Д., студ. гр. ОМ-116

Науковий керівник – Сапунова М.Ю., доцент (кафедра Образотворчого мистецтва, Одеська державна академія будівництва та архітектури)

Анотація. В усі епохи різноманітні види перспективи представляли з себе засоби надання предмету особливої художньої виразності. Ми можемо побачити це, насамперед, у пластичних мистецтвах (живопис, графіка, скульптура), які відображують конкретні, наповнені життям, образи. Проте знання властивостей перспективи допомагає добиватися певного сприйняття й у не образотворчих мистецтвах (дизайн, декоративно-прикладне мистецтво) та у елементах синтетичних мистецтв, наприклад, якщо говорити про декорації театру, кіно, телебачення, або графіку відеоігор. Стаття розглядає зміну відношення до зворотної перспективи з часом, зміну сфери її використання, починаючи з Середньовіччя та закінчуючи теперішніми днями, та які переваги вона надавала роботам художників. Зроблено висновок відносно теперішнього становища зворотної перспективи у світі мистецтва.

Об’єктом статті є суть поняття «перспектива», а предметом – зміна ставлення до зворотної перспективи протягом її існування, її побудова, причини існування різних видів побудови. Новизна дослідження полягає в розгляді кутів, які виникають при скороченні поверхонь у картині, та у виконанні креслень розглянутих художніх робіт, у систематизації та узагальненні матеріалу відомих наукових діячів. Для якіснішого розуміння, метою буде розглянути картини різних епох, звертаючи увагу на зміну поглядів щодо користування перспективними властивостями.

Перспектива це спосіб зображення на площині або на кривій поверхні об’ємних предметів з певної точки спостереження. Незвичайними здаються роботи, де другий план не є відповідним щодо законів лінійної перспективи. Ще в Давньоруському, Візантійському та мистецтві Древнього Китаю з’явилися перші зображення у перспективі. Аксонометрія та легка зворотна перспектива були спорідненими засобами, іноді перетикали одна в одну. Як